

MRÁZ JÁNOS: TÁJVÁZLAT

BIRTALAN FERENC

Mártély

Mártély vize mély, szürke árok.
Öreg fák, alvó kormoránok.
Szél se leng rá az ősi csendre.
Égre bámul a békalencse.

Útján elindul, ég a Nap.
Születőben a pirkadat.
Halálhatalanul tiszta minden,
Magam vagyok, s talán az isten.

BÉNYEI JÓZSEF

Örök őszben

Égnek a szőlő zöld csillárjai,
sisteregnek az árkok.
Az ősz az augusztusi nyárba
osonva beszivárgott.

Karók tövén lapuló tél jár,
harmatot sír a hajnal.
Lépeget, jaj, az idő konokul:
bölcsőben ravatal van.

Kapaskodj a fény emlékeibe,
kötőzd virágba vállad,
szoríts örök őszben örökre
mosolygó almaágot.

HERCEG ÁRPÁD

Ősz van

Ősz van, besurran nyitott ablakomon egy illat,
szél hajtotta ide a régi kertből,
barack-, meggy-, és almaillat —
Bizony, jó messzire elkerültem.
Gyűlik körülöttem a por és hamu,
elnehezül a tekintet,
álmaimra csikorgó korom rakódik,
ki hitte volna —

Gondoltam, virágot szedek majd kedveseimnek
bearanyozom néhány ember életét,
mesét mondok havas csúcsokról, medvékről, farkasokról,
őzeket futtatok, és röptetek karcsú sólymokat —
És reggelenként puskadörrenésre ébredek.
Fényévnyi távolságról is fülembe hasít a hang.
Gyűlnek szívemben az ólomgolyók,
néha kipottyan egy-kettő a szürke papírra,
amikor régi illatok lepnek meg váratlanul;
barack-, és meggy-, és almaillat —

ÁRPÁS KÁROLY

Aki

liliomalagútban
távolodik
márványcsengők
csilingelnek

Weimar, avagy az ősz öt pillanata

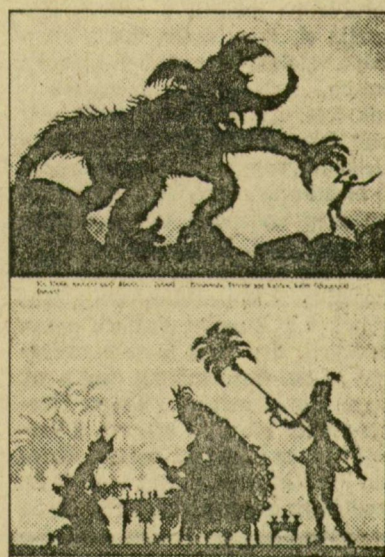
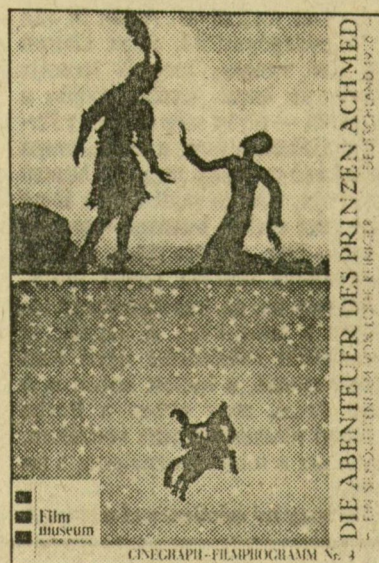
Ez az éjszaka sem idéz derűs, meleg koraoszt: jeges szélben vackolódom le a Lipséből érkező gyorsról a weimari állomáson, az épület előtt (szinte) koromsötét, taxi sehol. Marad a térkép meg az elszántság. Keresztül a néptelen városban, a térkép biztató és a csomagok mérsékelt kellemes társaságában. Simán eljutok az Erich Winert Strasséra, az NDK-beli KISZ vezetőképző iskolájának épületéhez, hol szállásunk vagon. A kapuban transzparens: szívélyesen üdvözlő a filmklubok nemzetközi szövetségének egyhetes szemináriumára érkezett vendégeket. Akkor nosza. Sok vörösbort meg egy abszolúte internacionális társaság fogad — németek, egy olasz, két svéd, egy kubai meg az a (lehetőség szerint gyorsan leküzdendő) állapot, amikor az embert kedvesen maguk közé invitálók pohár-befogadási szintje lényegesen magasabb a miénkénél. Mivel e téren szinte teljesen a nullponton vagyok, igyekszem felzárkózni. Múlik az idő, a fáradtságérzet csökken, érzem, fokról-fokra hogyan melegszen föl. És egyáltalán nem csupán a jó (különben algériai) vörös nedűnek köszönhetően.

Másnap egészen estig van időm, a hivatalos megnyitó csak hétkor kezdődik. Különös izgalom fog el: jólismert, kellemes érzés. Kevés dolog lehet gondolkodó ember számára izgatóbb, varázsosabb, „indianosabb” egyéni akció, mint egyes egyedül hosszú, céltalan sétára indulni egy ismeretlen város utcáin. Olyasféle, félig ösztönös, félig az idegeinkben rögzült érzéssel, mint Rastignac Párizsba érkezése: meg fogunk hát mérközni egymással. Van-e férfiasabb, emberhez méltóbb, felemelőbb szellemi kaland-remény ennél? Weimar könnyen enged a kihívásnak: még aki nem „készült” is belőle, tudja — e helyen ringott a klasszikus német kultúra egyik — no, ha nem is bölcsője, de — hajója. Óriás óceánjárója, fedélzetén Goethével és Schillerrel, Cranach-hal és Herderrel, még ha utóbbit mi magyarok nem is kedveljük különösebben, lévén, hogy nemzetünk közeli kipusztulását jóslta meg valaha. Derűs arccal állok hát meg a viszonylag könnyen megtalált Herderkirche előtt a szobornál: itt volnék hát, vagy kétszáz évvel a jóslat után, abból a népből. Nem elégtételre, csupán megbecsülésre vágyakozván. Odabent, a templomban Cranach szívszorító szépségű oltárképe. Közben halk orgonamuzsika. Le kell ülni szótlanul egy padba és nézni, csak nézni. A képen ott látható Luther is, aki állítólag az ördöghöz vágta a tintatartót, s a nyomot a falon sokáig a Gonosz létezésének bizonyítékaként tartották nyilván. Azt hiszem, mi másféle tintatartó-védekezést választ-

tottunk. Életnek nevezik. Magányos kóborlás az idegenségben.

Vagyunk ezen a szemináriumon vagy hetvenen, a központi téma: a filmek és a fiatal közönség. Hogyan fest ez a viszony Dániában és Szardíniában, az NDK-ban — és Magyarországon. Óriási téma, ki-ki mondja a magáét, ebből ugyan hogyan lehet bármiféle közös nevezőre jutni?... A benyomásaim enyhén szólva vegyesek: nemigen hiszem, hogy — mint többen mondják itt — mozi hallát kellene jelentse a tévé és újban a video óriási népszerűsége, de az igaz, bizony érezni lehet a felelőtlenséget és a túl könnyű „szórakoztatás” igénytelen üzleti szellem-mancsait ama nagy masszában, amit a fiataloknak nyújtott mozi ma a világban jelent. Hallgatom az előadá-

mari köztársaság idejében készült, s most újrarájtszott filmekről is részletes filmográfiával, tájékoztató anyaggal teli füzetek kerülnek az érdeklődők kezébe, s Jean-Pierre Brossard, az FICC, a nemzetközi filmklub-szövetség főfőtitkára elmondja: a filmklub-mozgalom a világban rengeteget tett az egyes nemzetek filmgyártásának mélyebb megismertetéséért. Magyarországról szólva csupa pozitív példákat emleget. Udvarias, diplomatikus ember. Ha azt mondanám, bizony nem ennyire szép a menyasszony, talán meglepődne. Holott csak arról van szó: nem minden filmjeink nagy nemzetközi rangja, amit itt szinte mindenkitől (viszonthalok). Főleg ami a hazai közönség képzettségét illeti...

sokat, nézem a filmeket. Egy NDK-film a vidékről a fővárosi lakótelepre kerülő, s ott is a romantikus-romlatlan ifjú Hattyúsziget (ez a cím is) kereső fiúról szól. Hattyúsziget... hát igen, végső soron mindegy, minek nevezzük, A varázshegyben az ifjú Hans Castorp lelkeért Settembrini, a humanista és Naphta, a démoni intellektüel viaskodott. Nincs új a nap alatt, írta e város nagy költője, kinek háza a Frauenplanon ma óriási múzeum, bejárhatatlan és elszomorító is kicsit, a változatlanul megőrzött halálos ágygal, hol állítólag a híres utolsó szavak elhangzottak: több fényt... Hát ez az.

Az NDK-ban 420 filmklub működik, Magyarországon, ha jól tudom — 280. Nem is az a baj eme arányok láttán, hogy a két ország területe nagyjából egyforma és többször volt alkalmam tapasztalni öt nap alatt azt a rendkívüli érdeklődést, ami az itteni fiatalokat jellemzi, ha róluk szóló témáról esik szó. Inkább az összehasonlítás tényei hatnak nem valami lelkesítően: az NDK-beli filmmúzeumokban például a régi, még a wei-

Az Ilm kicsi folyó, majdhogyanem csak patak. A körülötte levő óriási park, hol többek között Goethe kerti háza és a Liszt-ház is található, nemigen hasonlít a hazai — budapesti vagy szegedi — népligetszerű zöldövezetekhez. Innen (dimbes-dombos az egész, kicsit a város alatt, kicsit fölöttébb lehet belátni. Alkonyattájban Goethe kerti háza felől jövet a szűk gyalogösvényen, a távolban tornyok, csúcsos német házak — messzire pillanthat a szem. A Faustból Lynceus, a toronyőr jut eszembe: „zum Sehen geboren...”. arra született, hogy lásson, arra rendeltetett, hogy nézzen, s a tornyot őrizve végeredményben szépnek találta ezt a világot, ha végigpillanthatott rajta. Az Ilm partján nincs torny, csak egy kicsiny híd, amit még maga Goethe állíttatott. Megállok rajta egy pillanatra, s azt hiszem, meg tudom érteni Lynceust. Igen, nagyon tetszhet ez az értelmetlenül gyönyörű és keserves világ. Főleg, ha őrzünk — egy tornyot. (Képeinken egy filmmúzeumi ismertető és Goethe háza)

DOMONKOS LÁSZLÓ

